

Els pecats originals de la monarquia

Les coses que comencen malament –en continuïtat d’una dictadura feixista- acostumen a acabar malament

Agustí Alcoberro. Professor d’Història Moderna a la Universitat de Barcelona

S’ha dit que la segona Restauració Borbònica que s’inicia el 1975 obeeix en última instància a dues legalitats i a dos personatges. D’una banda, la *Ley de Sucesión a la Jefatura del Estado*, de Francisco Franco; de l’altra, els Decrets de Nova Planta de Felip V, el primer Borbó. Aquests són els seus pecats originals.

La *Ley de Sucesión*, aprovada per les Corts franquistes el 1947, definia l’Estat espanyol com un regne, confirmava el caràcter vitalici de Franco com a “caudillo de España y generalísimo de los ejércitos” i li conferia l’atribució de nomenar el seu successor, que ho seria a títol de rei. El futur monarca havia de ser “varón y español, haber cumplido la edad de treinta años, profesar la religión católica, poseer las cualidades necesarias para el desempeño de su alta misión, y jurar las leyes fundamentales, así como lealtad a los principios que informan el Movimiento Nacional”. La llei va ser ratificada en referèndum, amb els resultats habituals aleshores: una participació del 88,6 % i un vot favorable superior al 95 %.

Però el nomenament del príncep Joan Carles com a rei va haver d’esperar encara el juliol de 1969. Aleshores, Franco va triar-lo tot valorant que havia “dado pruebas fehacientes de su acendrado patriotismo y de su total identificación con los Principios del Movimiento y Leyes Fundamentales del Reino”. No cal dir que el jove príncep va ratificar en el seu jurament la seva lleialtat al dictador i la fidelitat a l’entramat legal que aquest havia edificat. Altre tant va fer el 22 de novembre de 1975, en ser nomenat monarca per les Corts franquistes.

Així les coses, el referèndum dit de Reforma Política, orquestrat per l’últim secretari general del Movimiento Nacional, Adolfo Suárez, el desembre de 1976 obeïa a la voluntat de legitimar la nova Monarquia per una via espúria. És a dir, que Suárez i els falangistes que van atiar la dita Transició eren ben conscients que la Monarquia no hauria superat un referèndum plantejat en termes de dicotomia amb l’altra opció política possible, la República.

La monarquia iniciada el 1975 és, doncs, una continuïtat del règim feixista de Francisco Franco en termes legals. Però obeeix també a una altra legitimitat, de caràcter dinàstic: l’encetada amb Felip V, el primer Borbó. Com és sabut, la proclamació del nét de Lluís XIV de França com a rei de la Monarquia Hispànica va iniciar una guerra de dimensions internacionals, que a casa nostra es va saldar amb l’abolició de les Constitucions i la imposició d’un nou règim de caràcter absolut. Amb les Noves Plantes es va trencar el pacte inicial que havia constituït la Monarquia Hispànica entre dos socis iguals, les Corones de Castella i d’Aragó, dos segles enrere. Però tampoc no es va crear un Estat espanyol, perquè es va sotmetre els regnes d’aquesta corona a unes condicions legals i fiscals molt més dures, pròpies de països vençuts. A tall d’exemple, a Catalunya, la pressió fiscal directa es va multiplicar per vuit: era l’inici de l’anomenat espoli fiscal. La nova realitat, que en gran part encara patim, va ser segellada al primer decret de Nova Planta, el de València i Aragó, de 1707: el monarca s’hi arrogava “el dominio absoluto” dels regnes mitjançant “el justo derecho de la conquista que de ellos han hecho últimamente mis Armas”.

El 1975, i el 1979, molts catalans van creure encara que era possible que el Regne d’Espanya esdevingués una democràcia respectuosa amb les llibertats i amb la sobirania del nostre poble. Ara ja no ho veiem així. Les coses que comencen malament acostumen a acabar malament.